

Debata Einstein-Bergson

Albert Einstein protiv filozofije o prirodi vremena.

Istraživanje debate zbog koje je Albert Einstein izgubio Nobelovu nagradu za teoriju relativnosti.

Sadržaj

1. 🕒 Debata Einstein–Bergson

1.1. Filozofski "veliki zastoj"

👤 Profesorka historije Jimena Canales

2. Korupcija za scientizam

2.1. Bergsonov poraz i pobjeda za "nauku"

2.2. "Očigledne greške" i Einsteinova "kontradikcija"

2.3. Priznanje Nobelovog komiteta

2.4. Einsteinov odgovor Nobelovom komitetu

2.5. Reakcija protiv filozofije

3. Filozof Henri Bergson

3.1. Bergsonovo "la durée": 🕒 Vrijeme kao trajanje

3.2. Bergsonov odgovor Einsteinu na predavanju u Parizu

3.3. Bergsonov napor da Einsteinu oduzme Nobelovu nagradu za relativnost

4. Gubitak namjerno

4.1. "Creative Evolution" protiv Darwinove teorije evolucije

4.2. Bergsonova Svjetska Slavina

4.3. Debata Einstein–Bergson

4.4. 👤 Filozof Friedrich Nietzsche o Pokušaju Nauke da se Emancipira od Filozofije

4.5. Filozofijina Samopodčinjenost Scientizmu

4.5.1. 👤 Apodiktička sigurnost Emmanuela Kanta

4.5.2. 👤 René Descartesovo "Mislim, dakle jesam"

4.5.3. 👤 Edmund Husserlov "izdaja" za scientizam

4.6. Bergsonovo Uzdizanje u Stub Filozofije

5. Korupcija

Štampano 22. novembar 2025.

<https://ba.cosmicphilosophy.org/einstein-vs-philosophy/>

POGLAVLJE 1.

Albert Einstein protiv filozofije o

Prirodi vremena

I filozofski "veliki zastoj" za scientizam

Dana 6. aprila 1922., na sastanku Francuskog filozofskog društva (Société française de philosophie) u Parizu, Albert Einstein, svjež od svjetske slave zbog svoje nominacije za Nobelovu nagradu, održao je predavanje o relativnosti pred skupom istaknutih filozofa u kojem je izjavio da njegova nova teorija čini filozofska nagađanja o prirodi vremena zastarjelim.

Einsteinov uvodni udarac bio je izravan i preziran. Odgovarajući na pitanje o filozofskim implikacijama relativnosti, izjavio je:

“ *"Die Zeit der Philosophen ist vorbei"*

Prijevod:

"Vrijeme filozofa je završilo"

Einstein je zaključio svoje predavanje sljedećim argumentom, zapečativši svoje odbacivanje filozofije:

“ *"Ostaje samo psihološko vrijeme koje se razlikuje od fizičarevog."*

Einsteinovo dramatično odbacivanje filozofije imalo je ogroman globalni utjecaj zbog njegove nominacije za Nobelovu nagradu.

Događaj će postati jedan od najvećih događaja u historiji i nauke i filozofije te će označiti početak ere *"propadanja filozofije"* i uspona scientizma.

POGLAVLJE 1.1.

Filozofski "veliki zastoj"

Filozofija je doživjela period procvata koji je najizrazitije predstavljao poznati francuski filozof Henri Bergson, čiji se životni rad usredotočio na prirodu vremena i koji je sjedio u publici na Einsteinovom predavanju.

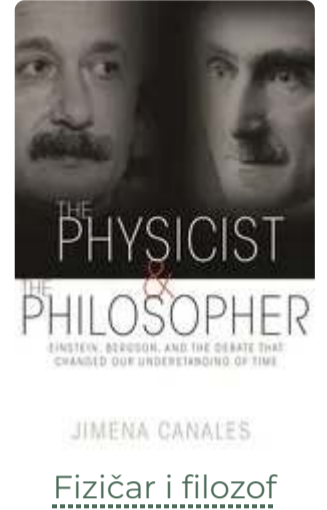
Višegodišnja debata koja je uslijedila između Einsteina i Bergsona i koja se nastavila sve do njihovih posljednjih poruka neposredno prije smrti, prouzrokovala je ono što historičari opisuju kao "veliki zastoј" za filozofiju koji je potaknuo "uspon scientizma".

Jimena Canales, profesorka historije na Univerzitetu Illinois koja je napisala knjigu o debati, opisala je događaj na sljedeći način:

"Dijalog između najvećeg filozofa i najvećeg fizičara 20. stoljeća" bio je savjesno zapisan. Bio je to scenarij prikladan za kazalište. Susret i riječi koje su izrekli raspravljali su se do kraja stoljeća.

U godinama nakon debate... stavovi naučnika o vremenu postali su dominantni. ... Za mnoge, poraz filozofa predstavljao je pobjedu "racionalnosti" nad "intuicijom". ... Tako je počela "priča o zastoju filozofije", ... zatim je počelo razdoblje kada je relevantnost filozofije opala pred rastućim uticajem nauke.

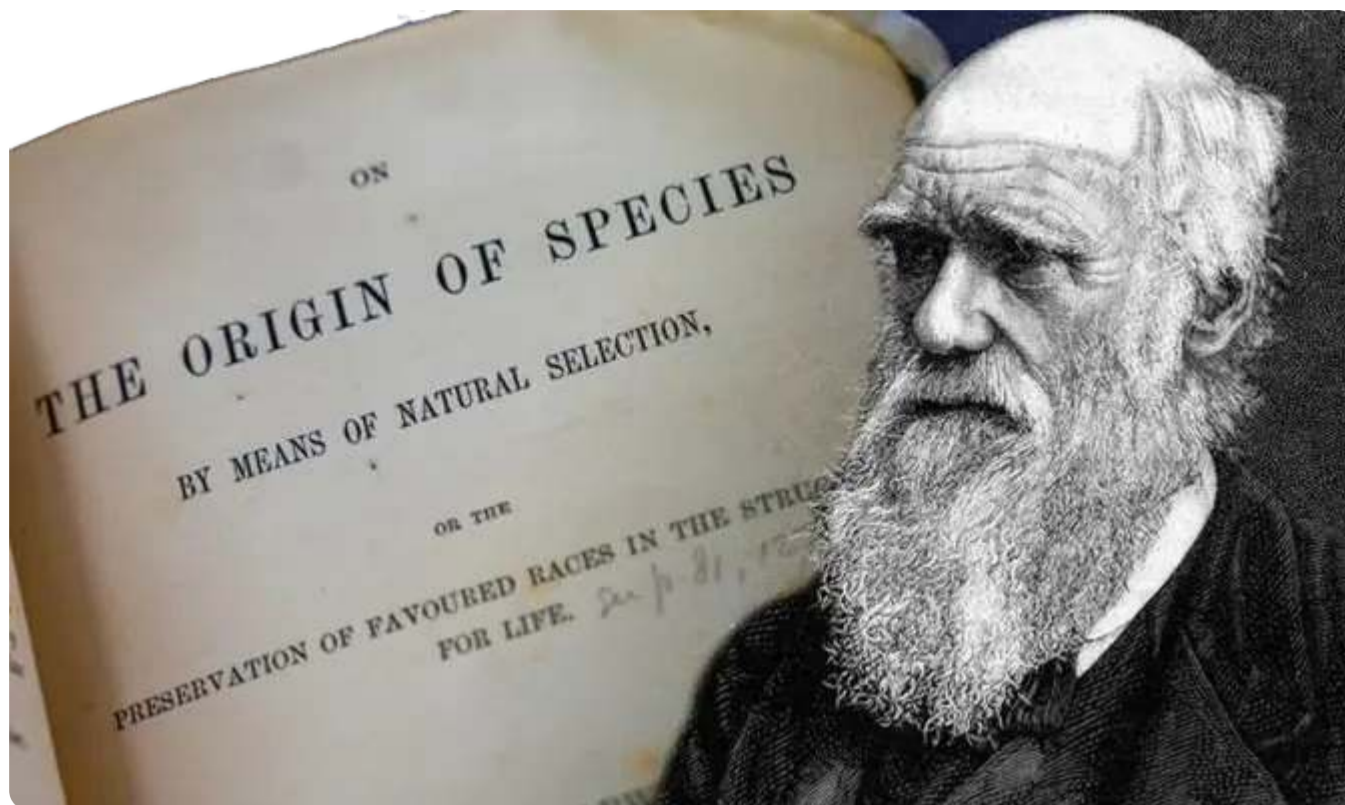

(2016) Ovaj filozof osigurao da ne bude Nobela za relativnost

Izvor: Nautil.us | jimenacanales.org (web stranica profesora)

POGLAVLJE 2.

Korupcija za scientizam

Ovo historijsko istraživanje otkrit će da je Henri Bergson namjerno izgubio debatu kao dio stoljetnog samo-nametnutog porobljavanja filozofije dogmatskom scientizmu.

Iako je Bergson bio uspješan u opozivu Einsteinove Nobelove nagrade za relativnost, ova akcija izazvala je ogromnu reakciju protiv filozofije koja je pomogla u poticanju "uspona scientizma".

Bergson je dijelom postao svjetski poznat kroz svoje djelo "Kreativna evolucija" iz 1907. koje je pružilo filozofski kontra-glas Charlesu Darwinu i njegovoj teoriji evolucije. Kritičko ispitivanje ovog djela otkriva da je Bergson "gubio namjerno" kako bi udovoljio darwinistima, što potencijalno objašnjava njegovu popularnost (poglavlje 4.).

POGLAVLJE 2.1.

Bergsonov poraz i pobjeda za "nauku"

Bergson je uglavnom percipiran kao da je izgubio debatu protiv Einsteina i javnost je stala na Einsteinovu stranu. Za mnoge, Bergsonov poraz predstavljao je pobjedu naučne "racionalnosti" nad metafizičkom "intuicijom".

Einstein je pobijedio u debati javno ističući da Bergson nije tačno razumio teoriju. Einsteinova pobjeda u debati predstavljala je pobjedu za nauku.

Bergson je napravio "očigledne greške" u svojoj filozofskoj kritici Trajanje i simultanost (1922), a današnji filozofi Bergsonove greške karakteriziraju kao "veliku sramotu za filozofiju".

Na primjer, filozof William Lane Craig napisao je 2016. godine:

☾ *Meteorski pad Henrija Bergsona iz filozofskog panteona dvadesetog stoljeća nesumnjivo je dijelom posljedica njegove pogrešne kritike, odnosno nerazumijevanja, Albertove Einsteinove Specijalne teorije relativnosti.*

Bergsonovo razumijevanje Einsteinove teorije bilo je jednostavno sramotno pogrešno i imalo je tendenciju da dovede u pitanje Bergsonove stavove o vremenu.

(2016) **Bergson je bio u pravu o relativnosti (pa, djelimično)!**

Izvor: [Razumna vjera](#)

POGLAVLJE 2.2.

"Očigledne greške" i Einsteinova "kontradikcija"

Dok je Einstein javno napadao Bergsona zbog neuspjeha u razumijevanju teorije, privatno je istovremeno zapisao da ju je Bergson 'shvatio', što predstavlja kontradikciju.

U svom dnevniku, putujući u Japan krajem 1922., mjeseci nakon debate 6. aprila u Parizu, napisao je sljedeću privatnu bilješku:

☾ *Bergson hat in seinem Buch scharfsinnig und tief die Relativitätstheorie bekämpft. Er hat also richtig verstanden.*

Prijevod:

"Bergson je u svojoj knjizi inteligentno i duboko osporio teoriju relativnosti. Prema tome, shvatio ju je."

Izvor: Canales, Jimena. *The Physicist & The Philosopher*, Princeton University Press, 2015. str. 177.

Profesorka historije Jimena Canales, citirana ranije, okarakterizirala je Einsteinovo kontradiktorno ponašanje kao 'političke' prirode.

Einsteinove kontradiktorne privatne bilješke pokazatelj su **korupcije**.

POGLAVLJE 2.3.

Priznanje Nobelovog komiteta

Predsjednik Nobelovog komiteta Svante Arrhenius priznao je da je bila na djelu uticaj koji je odstupao od javnog mnijenja i naučnog konsenzusa.

☾ *"Neće biti tajna da je poznati filozof Bergson u Parizu osporio ovu teoriju."*

Profesorka historije Jimena Canales opisala je situaciju na sljedeći način:

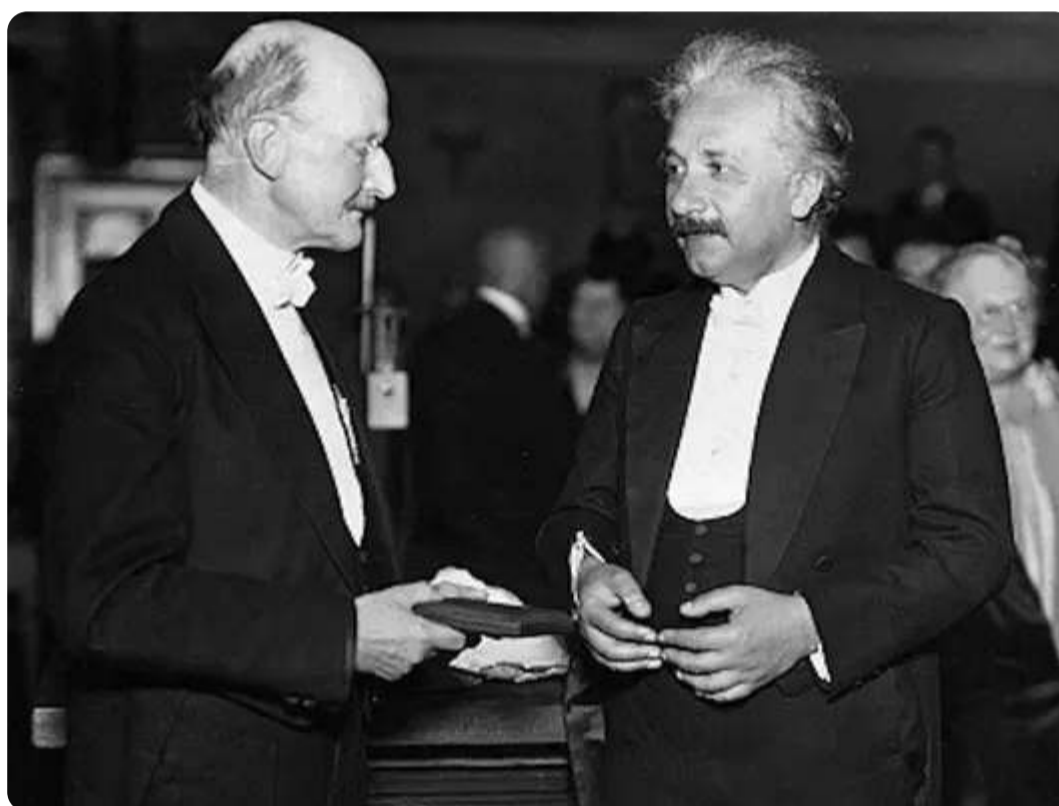
◌ *Obrazloženje Nobelovog komiteta tog dana sigurno je podsjetilo Einsteina na [njegovo odbacivanje filozofije] u Parizu što će izazvati sukob s Bergsonom.*

Nobelov komitet nije imao logičnu osnovu za odbijanje Einsteinove Nobelove nagrade za relativnost.

Nobelov komitet nije imao institucionalnu sklonost da brani metafizičku filozofiju ili da prkosi javnom mnijenju i naučnom konsenzusu, a Komitet je bio taj koji je uopće nominirao Einsteina, stoga je njihova odluka negativno uticala na kredibilitet njihove vlastite organizacije.

Nakon toga, Nobelov komitet se suočio sa žestokom kritikom naučne zajednice.

POGLAVLJE 2.4.

Einsteinov odgovor Nobelovom komitetu

Umjesto Nobelove nagrade za relativnost, Einstein je dobio Nobelovu nagradu za svoj rad na fotoelektričnom efektu.

Einstein je odgovorio držanjem predavanja o relativnosti na Nobelovoj ceremoniji, čime je omalovažio odluku Nobelovog komiteta i dao izjavu.

Einsteinova dramatična akcija držanja predavanja o relativnosti tokom ceremonije za svoju Nobelovu nagradu za fotoelektrični efekt odgovarala je tadašnjim javnim raspoloženjima i prouzrokovala je moralni gubitak za filozofiju koji je imao efekat koji je daleko nadmašio intelektualni gubitak.

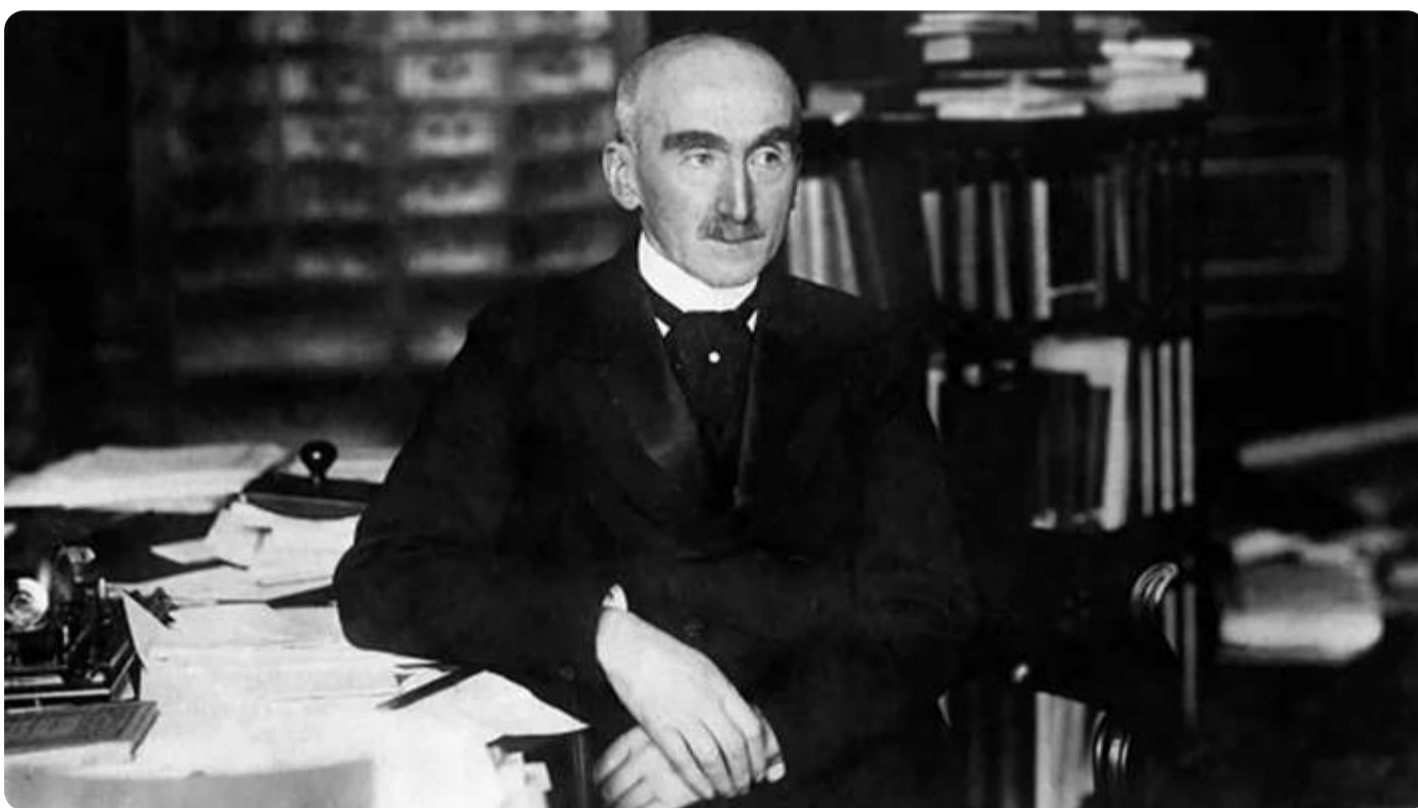
POGLAVLJE 2.5.

Reakcija protiv filozofije

Oduzimanje Einsteinove Nobelove nagrade za relativnost zbog "kritike 'poznatog' filozofa Henrija Bergsona", dok je javno mnijenje stalo na Einsteinovu stranu, podstaklo je moralno opravdanje za nauku da se oslobodi filozofije.

Ovo istraživanje će otkriti da Einsteinove privatne bilješke treba smatrati vodećim za perspektivu Bergsonovog stvarnog razumijevanja teorije, unatoč njegovim "sramotnim greškama", što implicira da je Bergson "namjerno izgubio" zbog navodnih 'viših interesa nauke' (darvinizma i povezanog scientizma), što je karakteristika koja je bila vidljiva već u njegovom djelu *Creative Evolution* iz 1907.

POGLAVLJE 3.

Filozof Henri Bergson

Francuski profesor filozofije Henri Bergson, svjetski poznati filozof i titan francuskog intelektualnog života (član Académie française, dobitnik Nobelove nagrade za književnost, 1927.), bio je naširoko smatran jednim od najistaknutijih filozofa u historiji filozofije.

"Najopasniji čovjek na svijetu"

Filozof Jean Wahl je jednom rekao da "ako bi neko morao imenovati četiri velika filozofa, moglo bi se reći: Sokrat, Platon — uzimajući ih zajedno — Descartes, Kant i Bergson".

Filozof William James opisao je Bergsona kao "izvrsnog genija, možda najvećeg među živima".

Filozof i historičar filozofije Étienne Gilson kategorički je tvrdio da je prva trećina 20. vijeka bila "doba Bergsona".

Profesorica historije Jimena Canales opisala je Bergsona na sljedeći način:

☾ *Bergson je istovremeno smatran "najvećim misliocem na svijetu" i "najopasnijim čovjekom na svijetu"*

Bergsonov životni rad bio je usredsređen na *la durée* (Vrijeme kao trajanje) — koncept vremena kao proživljenog i kvalitativnog.

Za Bergsona, vrijeme nije bio niz diskretnih trenutaka, već kontinuirani tok isprepleten sa sviješću. Einsteinovo svodenje vremena na koordinatu u jednačinama doživio je kao duboko nerazumijevanje ljudskog iskustva.

Na Einsteinovom predavanju, Bergson je direktno izazvao Einsteina:

☾ *"Šta je Vrijeme za fizičara? Sistem apstraktnih, numeričkih trenutaka. Ali za filozofa, vrijeme je sama tkanina postojanja — durée u kojoj živimo, sjećamo se i predosjećamo."*

Bergson je tvrdio da se Einsteinova teorija bavi samo "*prostorno organiziranim vremenom*", izvedenom apstrakcijom, dok zanemaruje vremensku stvarnost proživljenog iskustva. Optužio je Einsteina za miješanje mjerenja sa stvari koja se mjeri — filozofsku grešku sa egzistencijalnim posljedicama.

Godine 1922. Bergson je objavio *Durée et Simultanéité* (Trajanje i simultanost), detaljnu kritiku Einsteinove relativnosti.

Knjiga je bila direktan odgovor na debatu u Parizu gdje je Einstein izjavio "*Vrijeme filozofa je završeno*". Naslovnica njegove knjige izričito je upućivala na Einsteina u općem smislu i nosila naslov "*O Einsteinovoj teoriji*".

Predgovor knjige počinje sljedećim odlomkom:

☾ *(prva rečenica knjige) Nekoliko riječi o porijeklu ovog djela razjasnit će njegovu namjeru. ... Naše divljenje ovom fizičaru, uvjerenje da nam je donio ne samo novu fiziku već i nove načine razmišljanja, ideja da su nauka i filozofija različite discipline ali stvorene da se međusobno nadopunjuju — sve nas je ovo inspiriralo željom, pa čak i nametnulo dužnost da se upustimo u konfrontaciju.*

Knjiga je objavljena u našoj sekciji knjiga ⁽¹⁾ na osnovu fizički skenirane kopije prvog izdanja iz 1922. godine i AI prijevoda na 42 jezika optimiziranog da sačuva Bergsonovu originalnu jezičnu namjeru i suptilnu komunikaciju. Svaki paragraf pruža mogućnost ispitivanja originalnog francuskog teksta pomoću AI-a (prelaskom miša preko paragrafa).

⁽¹⁾ Knjiga "*Trajanje i simultanost*" (1922) Henrija Bergsona objavljena je na 42 jezika u našoj zbirci knjiga. Preuzmite ili čitajte online ovdje.

Bergsonov napor da Einsteinu oduzme Nobelovu nagradu

U godinama nakon debate, Bergson je aktivno koristio svoj uticaj kroz skrivene "mreže prestiža", koje su mu dale titulu "najopasnijeg čovjeka na svijetu", kako bi potakao Nobelov komitet da odbije Einsteinovu Nobelovu nagradu za relativnost.

Bergson je bio uspješan i njegovi napori kulminirali su ličnim trijumfom koji je uručio predsjednik Nobelovog komiteta, koji je 'priznao' da je Bergsonova kritika bila primarni razlog za odbijanje Einsteinove Nobelove nagrade za relativnost:

"Neće biti tajna da je poznati filozof Bergson u Parizu osporio ovu teoriju."

Pojmovi "poznat" i referenca na "Pariz" otkrivaju da je Nobelov komitet uzdizao Bergsonov lični uticaj i položaj kao opravdanje za svoju odluku.

POGLAVLJE 4.

Gubitak namjerno

Da li Bergson nije razumio Einsteinovu teoriju relativnosti?

Autor ovog istraživanja dugogodišnji je branitelj slobodne volje od 2006. godine kroz nizozemski kritički blog [Zielenknijper.com](https://zielenknijper.com). Započeo je studij Henrija Bergsona 2024. godine, nedugo nakon studija filozofa Williama Jamesa.

Autor je čitao Bergsona nepristrasno i bio je u pretpostavci da će Bergson pružiti 'jaku logiku' za odbranu slobodne volje. Međutim, njegov prvi dojam, nakon čitanja Bergsonovog "Creative Evolution" (1907), bio je da Bergson 'gubi namjerno'.

POGLAVLJE 4.1.

"Creative Evolution" protiv Darwinove teorije evolucije

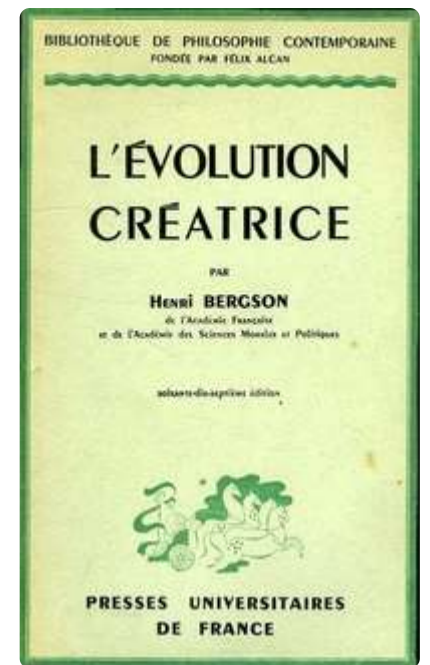
Bergsonova knjiga Creative Evolution odgovarala je tadašnjem javnom interesu za filozofski protuglas Charlesu Darwinu i njegovoj teoriji evolucije.

Autorov prvi dojam bio je da je Bergson namjeravao zadovoljiti obje grupe čitalaca: obožavatelje Darwinove teorije evolucije (općenito naučnike) i vjernike u slobodnu volju. Kao rezultat, odbrana slobodne volje bila je 'slaba' i u nekim slučajevima autor je prepoznao jasan 'namjeru' da se namjerno izgubi.

Bergson je očito pokušao dati 'darwinistima' osjećaj sigurnosti već na početku knjige, da će na kraju knjige izaći kao pobjednici, praveći "očiglednu kontradikciju" u svojim logičkim

argumentima koja je suštinski potkopala njegovo vlastito rezoniranje.

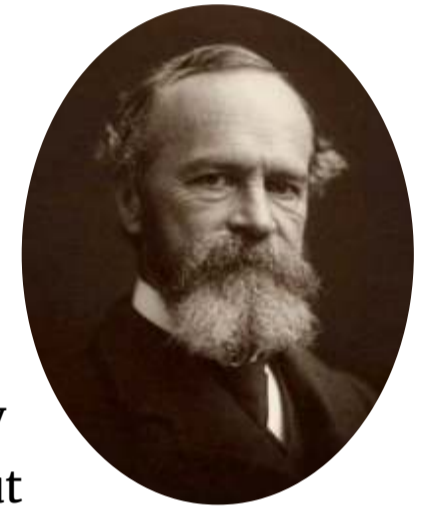
Autorova prva ideja bila je da je Bergson pokušavao osigurati uspjeh svoje knjige iz perspektive šire javnosti koja je favorizirala evolucionu teoriju Charlesa Darwina, što djelomično objašnjava zašto je Bergson postao svjetski poznat u svijetu dominiranom "usponom nauke".

POGLAVLJE 4.2.

Bergsonova Svjetska Slavina

Bergsonova svjetska slavina možda je djelomično uzrokovana američkim filozofom Williamom Jamesom kao 'zahvala' za ono što bi inače moglo biti smatrano 'manjim intelektualnim doprinosom', kada se razmatra samo po sebi, a koji je Jamesu pomogao da riješi veliki filozofski problem koji je ometao njegovu vlastitu filozofiju.

William James bio je angažiran u onome što je nazvao "Bitka za Apsolut" protiv idealista poput F.H. Bradleyja i Josiaha Roycea, koji su zagovarali vječni Apsolut kao konačnu stvarnost.

James je Bergsona vidio kao filozofa koji je konačno spriječio ideju Apsoluta. Bergsonova kritika apstrakcije i njegov naglasak na toku, mnoštvu i proživljenom iskustvu pružili su Jamesu alate da porazi reifikaciju Apsoluta. Kako je James napisao:

« Bitni doprinos Bergsona filozofiji je njegova kritika intelektualizma (Apsoluta). Po mom mišljenju, on je intelektualizam definitivno ubio i bez nade za oporavak.

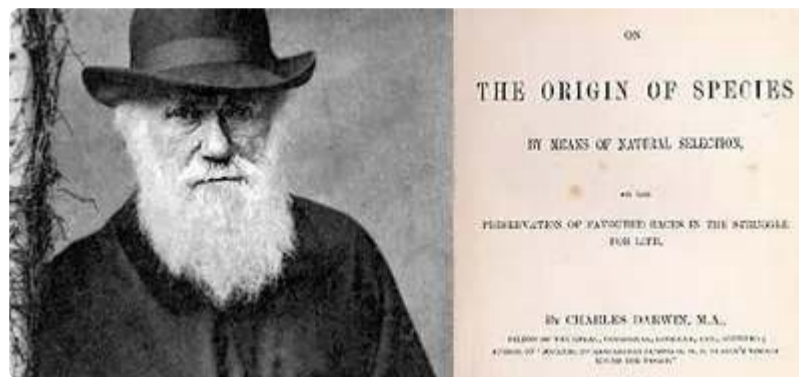
Početakom 20. stoljeća, kada Bergsonov rad još nije bio široko poznat izvan Francuske, James je odigrao ključnu ulogu u uvođenju Bergsonovih ideja u engleski govorni svijet.

Kroz svoje spise i predavanja, James je pomogao popularizirati Bergsonove ideje i privukao im pažnju šire publike. Bergsonova reputacija i uticaj brzo su rasli u godinama nakon što je James zagovarao njegove ideje.

POGLAVLJE 4.3.

Uspon Nauke

Bergsonov uspon do svjetske slave poklopio se s usponom nauke i popularnošću evolucione teorije Charlesa Darwina.

Evoluciona Teorija Charlesa Darwina

Pisanjem filozofskog kontraglasa za Darwinovu evolucionu teoriju rano u svojoj karijeri, Bergson se pozicionirao na čelo pokreta "emancipacije nauke od filozofije" o kojem je filozof Friedrich Nietzsche napisao sljedeće u svojoj knjizi S one strane dobra i zla (Poglavlje 6 – Mi učenjaci) 1886. godine:

Deklaracija nezavisnosti naučnog čovjeka, njegova emancipacija od filozofije, jedar suptilnijih posljedica demokratske organizacije i dezorganizacije: samozadovoljstvo i samoljublje učenjaka sada je svuda u punom cvatu, i u svom najboljem proljeću – što ne znači da u ovom slučaju samohvala miriše slatko. Ovdje također instinkt mase više: "Sloboda od svih gospodara!" i nakon što se nauka, sa najsretnijim rezultatima, oduprla teologiji, čija je "sluškinja" bila predugo, sada predlaže u svojoj razuzdanosti i nepromišljenosti da postavi zakone za filozofiju, i zauzvrat da igra ulogu "gospodara" – što govorim! da igra ulogu FILOZOFA na svoj račun.

Nauka je težila da postane gospodar sama sebi i da se oslobodi filozofije.

POGLAVLJE 4.5.

Filozofijina Samopodčinjenost Scientizmu

Od djela Descartesa, Kanta i Husserla do savremenog doba sa Henrijem Bergsonom, pojavljuje se ponavljajuća tema: samonametnuti pokušaj da se filozofija porobi scientizmu.

Na primjer, koncept Emmanuela Kanta 'apodiktičke sigurnosti', koji je znanje koje je nužno istinito i koje se ne može dovesti u sumnju, a što se konkretnije tiče vjerovanja u stvarnost (nespornost) prostora i vremena, dogmatski je usvojen i u osnovi podupire cijelu njegovu filozofiju.

Kantov koncept apodiktičke sigurnosti nadilazi samo "snažnu tvrdnju" i predstavlja tvrdnju o apsolutnoj, nesumnjivoj istini, što je srodno religioznoj dogmi. Kantovi naučnici pišu sljedeće o Kantovom shvatanju uma koje u osnovi podupire koncept:

Možemo primijetiti da Kant nikada nije raspravljao o umu kao takvom. Ovo ostavlja težak interpretativni zadatak: šta je zapravo Kantovo opće i pozitivno shvatanje uma?

Prvo što treba primijetiti je Kantova hrabra tvrdnja da je um arbitar istine u svim sudovima – empirijskim kao i metafizičkim. Nažalost, on jedva da razvija ovu misao, a problem je privukao iznenađujuće malo pažnje u literaturi.

Kantov "Um"

Izvor: plato.stanford.edu

Slično religijama, zanemarujući da se pozabavi temeljnom prirodom "uma", Kant je zloupotrijebio temeljnu misteriju postojanja za tvrdnju o apsolutnoj istini i to pruža dokaz o 'namjeri' da se uspostavi **dogmatski scientizam** kada se sagleda u svjetlu svrhe jasno izražene na početku Kantovog filozofskog projekta: utemeljenje nauke sa 'nesumnjivom' sigurnošću.

Kritika čistog uma (Predgovor A izdanja - 1781):

"Ljudski um ima tu osobinu sudbine da je u jednoj vrsti svog znanja opterećen pitanjima koja, kako je propisano **samom prirodom uma** (koju Kant nikada nije izravno obradio prema današnjim Kantovim naučnicima, izjednačavajući je s misterijem postojanja), ne može ignorirati, ali koja, budući da nadilaze sve njegove moći, također nije u stanju odgovoriti... Kritika samog čistog uma ... sada je najvažniji zadatak s obzirom na tu propedeutiku [pripremnu disciplinu] za metafiziku kao nauku koja mora biti u stanju da svoje tvrdnje izloži dogmatski i sa matematičkom sigurnošću..." (A vii, A xv)

Ista zloupotreba misterije postojanja vidljiva je u čuvenoj tvrdnji Renéa Descartesa cogito ergo sum ("Mislim, dakle jesam") koja, slično Kantovoj apodiktičkoj sigurnosti, nastoji uspostaviti nesumnjivu istinu kako bi utemeljila nauku.

U djelu "stuba filozofije" Edmunda Husserla, težnja za 'utemeljenjem nauke sa sigurnošću' postavljena je od samog početka, a Husserl čak i duboko odstupa od svoje prošle filozofije, što suvremenici i naučnici opisuju kao "izdaju", u kasnijem pokušaju da služi toj primarnoj svrsi: utemeljenje nauke, što u praksi znači "omogućiti nauci da se odvoji od filozofije kroz dogmu".

Sebastian Luft (Prostor kulture, 2015): "Husserlova transcendentalna okreta... bila je motivirana potrebom da se pronađe apsolutni temelj za znanje... Ovaj temelj mogao se naći samo u transcendentalnom egu... Ovaj potez su njegovi studenti iz Münchena i Göttingena doživjeli kao izdaju deskriptivnog, preteorijskog stava Logičkih istraživanja."

Bergsonovo Uzdizanje u Stub Filozofije

Bergsonova strateška sposobnost da "namjerno izgubi" za napredak scientizma i njegovo pozicioniranje na čelu pokreta emancipacije nauke od filozofije kroz svoje djelo *Creative Evolution* (1907) možda je bio razlog što je Bergson promovisan u stub filozofije, a ne zbog svojih stvarnih filozofskih doprinosa.

Bergson je dobio Nobelovu nagradu ne za filozofiju, već za književnost, što uključuje sposobnost strateškog pisanja.

Filozof na diskusionom forumu "I Love Philosophy" postavio je sljedeća pitanja koja daju uvid u situaciju:

☾ Pokažite mi neke primjere ove "najgenijalnije osobe u to vrijeme". Pokažite mi primjer ove čuvene nevjerovatne supergenijalne filozofije Bergsona.

(2025) Einsteinova filozofija

Izvor: I Love Philosophy Forum

Ova pitanja težila su otkriću: ne postoji dokaz koji bi opravdavao ideju da je Bergson bio "najveći filozof svih vremena".

POGLAVLJE 5.

Korupcija

Bergsonovo "veliko sramoćenje filozofije" koje bi uzrokovalo "veliki zastoј za filozofiju" u historiji, malo je vjerovatno da je bila slučajnost.

Einsteinovo proturječno ponašanje u svojim privatnim bilješkama, otkriveno u poglavlju 2.2., pokazatelj je korupcije.

Ovo istraživanje otkrilo je da Bergson izgleda da je "namjerno izgubio debatu" zbog navodnih 'viših interesa nauke' (darwinizam i povezani scientizam), što je karakteristika već vidljiva u njegovom djelu Creative Evolution iz 1907. godine.

CosmicPhilosophy.org

<https://ba.cosmicphilosophy.org/>

Štampano 22. novembar 2025.

Naši drugi projekti:

- ▶ [GMODebate.org](https://gmodebate.org/): Projekat koji istražuje filozofske temelje eugenike, scijentizma, pokreta "emancipacije-nauke-od-filozofije", "anti-naučnog narativa" i modernih oblika naučne inkvizicije.